

Беларуская КРЫНІЦА

Палітычная, Грамадзяная і Літаратурная Газета.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, Людвісарская 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)
Рэдакцыя адчынена ад 9 гадз. ран. да 4 гадз. веч.

Цэны абвестак паводле ўмовы.

„Бел. КРЫНІЦА“ каштуе на год—4 зл., на паўгода—
2 зл., на 3 месяцы—1 зл. Заграніцу ўдвая даражэй.
ГАЗЕТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ.

Чужынцы ў родным краі.

Абшарніцтва ў нашым краі заўсёды адыгрывала ролю чужынаў. Як даўней магнаты і баярства, так цяпер паны, панкі і падпанкі, якія зьяўляюцца ўласнікамі большых або меншых абшараў беларускай зямлі, сталі і стаяць у старане ад беларускага руху, а некаторыя выступаюць нават ваража проці яго, стараючыся ўсімі сіламі ня толькі спыніць, але і акаячы наглушыць.

Кліч паноў магнатаў у вярцягу ўсёй гісторыі нашага краю быў такі: „мы з гэтым „простым“ народам ня маем нічога супольнага, ані з пункту гледжаньня этнічнага (нарсоднага), ані гістарычнага, мы зьяўляемся вышэйшай, чужою расаю і існуем у гэтым краі не для супрацоўніцтва, а для панаваньня“.

У 16 стагодзьдзі была нават створана цэлая „гістарычная“ тэорыя, якая мела даказаць, што „нашыя“ магнаты ня тутэйшага паходжаньня, а італьянскага, рымскага. Паводле гэтай тэорыі, якая цяпер усімі гісторыкамі прымаецца за аснову, прабацькам „нашых“ паноў быў нейкі Палемон, які прыбыў з Італіі ў Літву і ад яго пайшлі ўсё паныскі род. Уважаючы сябе ня тутэйшага, а італьянскага паходжаньня, паны глядзелі на простых сялянскіх людзей, як на вешта ніжэйшае, часта як на рабочую скаціну, якую можна выкарыстоўваць як хочучы. У нас на Беларусі паны выводзіліся або ад таго, ніколі не існаваўшага Палемона або ад Рурыка (каторага існаваньне таксама вельмі сумніўнае), які быў начальнікам варагаў-русаў, якія заваявалі нашы землі і дэлі іх сваю дзяржаву.

Вош-жа ў кожным выпадку паны ўважалі сябе за чужынаў для нашага краю; за магнатамі ў гэтым праканаваньні ішлі баяры і шляхта, каторая, хоць была, таксама як і магнаты, родам з гэтага простага народу, аднак „падымала сябе вышэй“, прыпісваючы сабе чужацкае паходжаньне.

Гэтак было даўней. Цяпер забыліся ўжо аб Палемоне, Рурыку і іхных баянях, а зьяўваюць свае вочы да дужэйшых суседзяў, паліакоў і расейцаў. Цяпершнія паны не прызнаюцца, што яны вышлі з гэтага простага беларускага або літоўскага народу, а толькі дзякуючы розным гістарычным абставінам (асабліва ваеншчыне), выбіліся на вышэйшае палажэньне і „прыдбалі“ для сябе вялікія абшары народнае зямлі. Яны цвёрда ведаюць, што яны належаць да ішай і „лепшай“ вацы польскай або расейскай і паводле гэтага свайго праканаваньня праводзяць палітыку адносна нашага і разам з гэтым свайго беларускага народу.

Якая гэта палітыка, можна бачыць з старонак абшарніцкага віленскага „Słowa“, якое выдаецца „нашымі“ панами. „Słowo“ не прызнае нашаму народу ніякіх правоў ані ў народным жыцьці, ані ў культурным, яно адмаўляе беларускаму народу нават права на свае школы, ужо не гаворачы аб праве да зямлі, або да самастойнага жыцьця.

Тагды, калі па іхных краях (Польша, Чэхія, Нямеччына, Францыя і г. д.) тамашняя арыстакрацыя ня выдумавала баек аб сваім чужацкім паходжаньні, а прымала дзейнае ўдзяньне ў тварэньні роднай культуры і свайго дзяржаўнага жыцьця, то ў нас наадварот: „ваша“ арыстакрацыя ня то што не памагала будаваць роднай культуры і дзяржаўнасьці, але ўсімі сіламі перашкаджала гэтаму будаўніцтву і цяпер перашкаджае.

Калі пасля расейскай рэвалюцыі некалькі паноў і было прыхільныя да беларускага руху, то потым, калі беларускі рух

† Майроніс.

Дня 28 чэрвеня с. г. памёр у Коўні шыракаведы літоўскі паэт і вельмі заслужаны дзеяч— Майроніс.

Пад гэтай мякюшкай скрыўшана працаваў р.-каталіцкі ксёндз пралат Ян Мапулевіч. Радзіўся М. на Жмудзі, у Росіненскім павеце, у 1863 г. Гімназію скончыў у Коўні, там-жа, у мясцовай р.-к. духоўнай сэмінарыі, пачаў ён сваю навуку духоўніцкія, якія скончыў у Пецярбурскай р.-к. Духоўнай Акадэміі.

На ксяндза быў высьвечаны Майроніс у 1891 г., пасля чаго, па пару гадох прафэсарства ў Ковенскай р.-к. духоўнай сэмінарыі, стаўся прафэсарам і інспэктарам р.-к. Духоўнай Акадэміі ў Пецярбурзе, дзе прабыў да 1909 г. У гэтым годзе вярнуўся Майроніс ў Коўню, стаўся рэктарам мясцовай Дух. Сэмінарыі, якую зрэформаваную школу літоўскую. Тут-жа прабыў Майроніс да кавца свайго жыцьця.

Пісьменніцкая дзейнасьць Майроніса вельмі багатая, але славу здабыў ён сабе перад усім сваім творствам лірычным. Наколькі лірыкай свайго трапіў Майроніс у душу народу сьведчыць факт, што добрая палавіна вялікага тому ягоных „Вясняных Галаас“ („Pavasario Balsai“) пецца сёньня ўсім народам, як творчасьць і маюць усенароднае. — Далей, варты ўвагі ягоныя пэмы: „Jaunoji Lietuva“, „Musu Vargai“, сатыра на вырадкаў з літоўскага народу— „Rasėlinis Magde“, трылёгія з жыцьця— Вітаўта Вялікага (драма), Гісторыя Літвы, Гісторыя літоўскай літаратуры і шмат-шмат драбнейшых твораў...

Гэтулькі заслугаў палажыў нябошчык Майроніс для адраджэньня свайго народу. Ня даіва, што за жыцьця йшчэ агульную павагу меў ён у сваім народзе і вечны памятник заслужыў сабе па сьмерці. Паховіны Майроніса, якія адбыліся ў Ковенскай катэдры, гэта была адна бязмежная дэманстрацыя ўсенароднай еднасьці. Тут знашліся побач сябе: сялянін-работнік-працоўні інтэлігент— увесь народ, з урадам і прэзыдэнтам рэспублікі на чале. Усіх іхлучыла бацькаўшчына, —любіць, цягнець, шанаваць і змагацца за каторую вучыў іх Майроніс.

Над грэбам Вялікага Літоўца Майроніса вучэньне гэтых грамадзкіх цнотаў і мы, беларусы, а доля наша напэўна праясьнеецца, як праясьнепа яна сёньня над братнім народам літоўскім.

К—ч.

Яшчэ ня мог забясьпечыць ім палітычнае кар’еры, яны (як нап. Р. Скірмунт) перайшлі айна на аброк праціўнікаў беларушчыны.

Вярнуўшы ўсё гэта мы сьцьвярджаем, што паны ў нас, на Беларусі, хоць паходзяць з нашага, беларускага народу, аднак здрадзілі гэты народ і ня толькі не памагуюць яму ў яго адраджэньні, але йшчэ перашкаджаюць; дзеля гэтага ўважаем, што яны зьяўляюцца ня толькі чужынцамі ў родным краі, але і непрыязьні да яго.

Свая кастка, але, як гэта кажуць, абросшая чужым мясам, усякім спосабам стараецца спыніць малады беларускі рух. Частыя варажыя да беларусаў стацьці ў абшарніцкім „Słowie“ зьяўляюцца найлепшым гэтага прыкладам.

Беларускі народ павінен гэтыя выступленьні „Słowa“, так як і ўсе даўнейшыя адносіны паноў, добра запам’ятаваць.

„Беларуская Крыніца“ выходзіць у месяцы жніўні сёл. г. — 10-га і 25 дня.

Прыклад Царкоўнай палітыкі

У № 17 „Бел. Крыніцы“ ад 1.V.32 году была палаяна вестка, што прагаслаўная фракцыя БХД. пераслала на імя Мітраполіта Дзяніса мэморыял з дамаганьнем беларусізацыі праваслаўнай Цэрквы на беларускіх землях. Гэты мэморыял абаснаваны быў на тых сапраўдных спасьцярогах з бел. царк. жыцьця, аб якіх з усіх закуткаў Зах. Беларусі былі прысланы адпаведныя даклады памонных прадстаўнікоў БХД. Усё прамаўляла за тым, што ўспаміны мэморыял будзе разгледжаны з вынікамі канкрэтна-псыхалёгічнымі і то ў найбліжэйшым часе. Але вось, у № 27 „Бел. Крыніцы“ ад 10.VII.32 г. мы знаходзім, што ў адказ на гэты мэморыял, Канцэлярыя Сьв. Сьноду паведамляе аб ськіраваньні яго дзеля выкарыстаньня ў адпаведную Камісію Прадсаборнага Сабраньня. Гэкі дэс момант выклікаў, зразумела, няпрыймае здзіўленьне. Бо ці тут выйшла нейкае непаразуменьне, ці гэта толькі самы звычайны „дыпламатычны“ адказ аб тым, што цяпер ніякае беларусізацыі Цэрквы ня можа быць і ня будзе?

Прыгледзімся да гэтай справы крыху бліжэй. Як ужо гаварылася, мэморыял ськіраваны на імя Мітраполіта Дзяніса дзеля разгляду яго на сьв. Сьв. Сьноду. Паасобна пастулаты гэтага мэморыялу гаварылі аб канечнасьці правядзеньня беларусізацыі Цэрквы на беларускіх землях, што канкрэтна паліагае на ўвядзеньні беларускае мовы ў пропаведзях, пры навучаньні рэлігіі, у венкавых зьніках духавенства з народам. Права рэалізаваць гэтыя пастулаты належа да Сьв. Сьноду і адасланьне мэморыялу ў Камісію Прадсаборнага Сабраньня можна было б некай вытлумачыць найвышэй тады, калі-б хадзіла аб аўтаноміі Цэрквы, або аб увядзеньне беларускае мовы ў Багаслужэньне. Аднак і ў такім выпадку адзіным дэцідуючым чыньнікам быў-бы Сьв. Сьнод. Паставы камісіі Прадсаб. Сабраньня маюць характар перадусім дарадчы і то для будучага Памеснага Сабору, які няведама яшчэ ці прыёме прэагатывы Сьв. Сьноду. Урэшце, калі-б усё і залежала ад ўспамінае камісіі, то вынікаў позьніўных пры разважаньні над мэморыялам БХД., як іншай беларускай арганізацыі, мы ня можам спадзявацца, бо-ж, як ведама, ніхто з беларусаў у Прадсаб. Сабраньне ня трапіў, і наадварот, знаходзяцца там адзінкі, якія змагаюць, як могуць, кожны праяў беларускае адраджэньскае думкі.— Ясна з гэтага відаць, што мэморыял ськіраваны не паводле назначэньня.

Усе дамаганьні, выражаныя ў мэморыяле БХД, у істоце свайго не зьяўляюцца нічым новым, а што яшчэ важнейшае — яны ў свой час былі ўжо Сьв. Сьнодам заапробаваны. Расходзіцца толькі аб практычнае іх застасаваньне.

Яшчэ 14 сьнежня 1922 г. ў адказ на пісьмо міністра Веравнаньняў і Асьветы з 19 кастрычніка 1922 за № 8721, Сьв. Сьнод вынес пастанову, у якой дазваляецца багаслужэбны царкоўны текст ужываць з беларускаю вымовай. — Узноў-жа на паседжаньні Сьв. Сьноду 7 верасьня 1924 г. вынесена пастанова, якую дазваляецца ўвядзеньне беларускае мовы на за пропаведзямі, навучаньнем рэлігіі, нават у школах духоўных і што галаўней — у Багаслужэньне.

Выходзячы пры мітраполіі, з багаслаўленьня Мітр. Дзяніса яшчэ ў 1923 г. часопісь „Праваслаўны Беларус“ у № 1 пісала:

„Цьвёрда перакаваць у тым, што Прав. Цэрква болей зьнідзец сярэд беларусаў верных сьвіў сваіх і цьвёрдых абараніце-“

ляў царкоўных традыцыяў, калі і *Служба Божа* і *казанні ў царкве будуць адпраўляцца на зразумелай для веруючага мове*. Толькі слова *казанне* з амбону матчынай мовай найглыбей западае ў душу молячыхся. А дзеля гэтага „Праваслаўны Беларус“ будзе стаяць за ўжыванне роднай мовы ў царкве. *Служба Божа на беларускай мове павінна адпраўляцца ўсюды, дзе гэтага пажадаюць праваслаўныя прыхаджане. Царкоўныя казанні павінны прамаўляцца толькі ў роднай матчынай мове...*“

Як бачым, адпаведныя паставы Св. Синоду і credo мітрапалітальнага органу адносна беларусізацыі Цэрквы выказваліся ў свой час за больш радыкальную беларусізацыю, чым гэтага сягоння дамагаецца нават само беларускае грамадзянства. Дык што-ж такога сталася, што мінімальныя прасьбы ўспомненых мэморыялу сяньня „вымагаюць“ аж нават дэбатаў над ім прадстаўнікоў Прадсборнага Сабраньня?

Янона сусьм, што тут у прадстаўнікоў праваслаўнай Мітраполіі перамаглі над дабрам Цэрквы мотывы проціцаркоўнай і янона процібеларускай палітыкі.

Але гэты кім мае два канцы. Калі сягоння беларусы яшчэ просяць, дык заўтра могуць зажадаць. Палітыка хаваньня нявыгодных дакументаў пад зялёнае сукно ніколі яшчэ на дабро самой справы ня выходзіла. Така-ж палітыка ў адносінах да праваслаўных беларусаў можа давесці да неаблічальных шкодаў.

Каб гэтых шкодаў унікнуць, беларускае праваслаўнае грамадзянства сваё ўжо зрабіла. Чарга цяпер за кімсь іншым.

Пётра Зарэцкі.

3 газэт.

Да віны прызнаўся, але папярэцца не абыцаўся.

У некаторых Віленскіх штотдзённых газэтах дня 20 г. м. было зьмешчана наступнае адкрытае пісьмо, якое — у перакладзе — не без значэння і для грамадзянства беларускага:

„ПАВАЖАНЫ ПАНЕ РЭДАКТАР.

Ветліва прашу зьмясьціць у Вашай шматчытнай газэце наступнае:

Усё, што я ў сваім часе крыўднае пісаў у брашурцы „Kresy Wileńskie w niebezpieczeństwie“, а таксама ў іншых часопісах аб асобах духоўных, як аб сьв. пам. прапаце Скірмунце, ко. др. І. Бобічу, косяндзох Марыянах, а таксама і аб іншых асобах, адклікаю і перапрашаю. Адначасна заяўляю, што я ўжываў і ўжываю тытулы каноніка толькі на mocy дэкрэту з 1916 г. ордэнара Вентымільскай дыяцэзіі Я. Э. Біскупа Дафрэй, які мяне абдараваў гэтай годнасьцяй.

16.VII.1932 г.

(—) Кс. Канонік Язэп Бародзіч

За згоднасьць:

Нотарыус Курый“.

Зьмест пісьма гавора сам за сябе. Дадаць толькі трэба, што ўспомненны ў пісьме: ко. др. І. Бобіч і косяндзы-законьнікі з кляштару а.а. Марыянаў у Друі — гэта беларусы і на іх у свой час нападалі, без разбору ў сродках, ко. Яз. Бародзіч, за што сягоння змушаны быў публічна каяцца.

Пакута — рэч добрая, але гдзе паста нова „больш не грашыць“?

Літва ў вачах паляка.

У № 171—32 г. „Dz. Wil.“ знаходзім цікавы „List z Kowna“, аўтор якога, нехта М. Вораньскі, між іншым піша:

„У апусьцеўшай — на лета — Коўні кіпіць будаўліны рух. Усюды відаць руштванні, наладжаныя матэрыяламі вады, захлапаныя вапнай работнікаў. Як на дражджах растуць новыя камяніцы і публічныя будыні... У гандлі не адчуваецца застою... Ураджай прадбачыцца добрым... Гандаль з заграўнай ідзе досыць добра... Наагул сусьветнае перасіленьне ў Літве не даецца так у знакі... Безработных... так мала, што грамадзянства амаль сусьм не адчувае ягомага цяжару“.

Гэта-ж піша — паўтараем — ня хто іншы, як толькі сам „Dziennik Wileński“, якога ў прыхільнасьці да літоўцаў ніхто хіба не запалозрыць.

Ёсьць, знача, сапраўды йшчэ шчаслівая старонка на оьведзе. І да таго — так да нас блізка... р.

3 беларускага жыцьця.

Не зацьвердзілі. Прэзыдум Бацькаўскага Камітэту Віл. беларускай гімназіі падаў Куратару Віл. Школьнага Вокругу як кандыдата на дырэктара Віл. бел. гімназіі грам. С. Паўловіча. Цяпер даведваемся, што гэту кандыдатуру Куратар не зацьвердзіў. Лёс другога кандыдата на гэту-ж пасаду, грам. В. Багдановіча, яшчэ няведаны.

Дывэрсія? Падчас калі Бацькаўскі Камітэт Віл. беларускай гімназіі робіць перад школьнымі ўладамі ўсе магчымыя захады дзеля захаваньня гімназіі і вытрымоўвае на сабе ўвесь напор гэтых уладаў, група настаўнікаў гэта-ж гімназіі, з-пад знаку „санацыі“, задзімі дзвярыма ходзіць да Куратара і аб нечымсь таксама „дагаваряецца“. Аб тэме „перагавораў“ прагаварыўся апагдай „Бел. Эзон“ (№ 19 — 32 т.), скуль і даведваемся, што „узгадавальнікі“ „заапакоіліся сваім уласным лёсам“ і... прасілі Куратара даць ім канцэсію і грошы на вядзеньне гімназіі. Ні больш ні менш.

Поўная копія дэтальнай „Скарныі“: бацькі ідуць за дзяцымі.

O tempora, o mores!

Той-жа „Б. Эзон“ ваража ўжо, што Куратар ня даць Бацькаўскаму К ту канцэсіі на дальшае вядзеньне гімназіі.

Лёс Наваградзкай беларускай гімназіі. Нас інфармуе, што Бацькаўскі К-т Наваградзкай беларускай гімназіі маецца перадаць сваю гімназію ў казённую руку з тым, што 1. гімназія захавае сваю праўную асабовасьць (ня будзе далучацца да гімназіі польскай), 2. будынак гімназіальнай бурсы будзе дакончаны і сама бурса забясьпечана, 3. будзе заснована беларуская сямігодная школа пачаткавая...

БЕЛАРУСЫ Ў ЛАТВІІ.

Беларуская Школа ў Латвіі гэта тытул „папулярна-навуковага, педагогічнага і літэратурна-грамадзкага штомесячыка“, які ў м-цы чэрвені с. г. ўзнавіў у Рызе свой выхад, пачаты ў 1926 г. і па 10 цэх нумароў

інж. Ад. Klimovič:

Samapomač u žyćci narodaŭ.

Pradvajenny i vajenny čas.

Akramia ūspomnienych krajoŭ (Anhlія, Francыja, Niamieččyna, Daniја, Ameryka), jakija žjaŭlajucca byccam kalyskaj dla paasobnych vіdaŭ kooperatyŭnaj samapomačy, paŭraŭasіa hetasamaja samapomač i ŭ krajoch іnšych, dalšych ad nas і blіžeіšych. Tut dosyč ūspomnіć tolki ad finnach, latyšoch, estoncach, palakoch, lіtoŭcach, ukraіncach. Usіe hetyja, bolšyja і mіenšyja narody zadoŭha pierad Sušvietnaj vajnoj pačali kooperatyŭnuju pracu, znachodzіačy ŭ joj dla sіabіe nіa tolki materyjalnuju pomač, ale і najlepšaha vučycіela і ūzhadavalnіka hramadzkaha. Kooperacyja nіa tolki materyjalna pастavіla na nohі nazvanyja narody, ale ašvіacіla іch, navučyła žyč і pryhatavala da nіezaležnaha palіtyčnaha іsnavańnіa: ad Sušvietnaj vajny ūsіe jany, za vynіatkam adnych tolki ūkraіncаŭ, pačali іsnavač jak nіezaležnyja dzіaržavy. Vіalіkaja ū hetym zasluha kooperacyi, jakaja ū adpavіedny čas dala svajmu narodu і materyjalnyja srodki (hrošy) і arhanіzacyjny aparat, і adpavіedna pryhatavanyh, praktyčna daznanyh ludzіej. Charakternaj pry hetym, što najsіlніeіšaj і najpladніeіšaj akazałasіa kooperacyja tych krajoŭ, u katoryh mіela nabolš pіeraškodaŭ pry svaim ražvіečі.

Sušvietnaja vajna, što nіščyła і kryšyła pracu nіe adnaho pakaleńnіa, nіe pamіnuła і kooperacyju. Ale čuč tolki zmoŭklі vajennyja pіaruny, čuč tolki pіerastała lіcca ludzkaja kroŭ, jak zakіpleła samadapamahovaja pracаŭkooperatyŭnaj formіe z novaj sіlaj і z padvojenym razmacham. Pole pracy było vіalіkaje, bo ceļy švіet zніščany vajnoj patrabavau pomačy na hvalt. Kooperacyja chutka apanavala svaje davajennyja placouki і zdabyła šmat novych. A sіahońnіa ceļy kulturny švіet nіa moh-by chіba і tydnіa vytrymač svaje kulturnyja і haspadarčyja ūstanovy, kalі-b nіejkaja nіavіedamaja sіla raptam zabaranіla hurta vacca і pracavač u kooperatyvach. Slovam, za-

sluhi kooperacyi ab moralny і materyjalny dabrabyt kožnaha narodu vіdavočnyja і bіazsumlіŭnyja.

Kooperacyja najnavіeіšych časoŭ.

Až da hetaha času była mova ab dabradzіejstvach, jakіja majuč z kooperacyi tyja narody, što žyvuč z daŭnych časoŭ nіezaležnym palіtyčnym žyčіom (Anhlія, Niamieččyna і h. d.), abo tyja, što palіtyčnuju nіezaležnašć zdabyłі pašla Sušvietnaj vajny (Lіtva, Łatvija і h. d.). Moh-by dzіela hetaha nіečhta moža padumač, što dabradzіejstvy kooperatyŭnaha pačynańnіa dastupnyja tolki tym narodom, što žyvuč ci to zdaŭna, ci tolki ad Sušvietnaj vajny nіezaležnym palіtyčnym žyčіom, jak asobnyja dzіaržavy. Voš-ža, čhto hetak moža думаŭ-by, toj mylaŭsіa-b: praŭda, nіezaležnaje palіtyčnaje іsnavańnіe narodu moža pry razumnym zastasavańnіe dla kooperacyi šmat pamahčy; ale tolki pamahčy — і to „pry razumnym zastasavańnі“ — і nіčoha bolš. Sama-ž palіtyčnaja nіezaležnašć narodu nіa była і nіa jošć varunkam pamysnaha ražvіečіa jahonaj kooperacyi. Vіedali heta pіeršyja ūžo zakladčyki kooperacyi, a sučasnašć знаje nіe adzin выпадak, kalі kooperacyja narodaŭ nіedzіaržaŭnych stavіcca ū прыклад narodom dzіaržaŭnym. Hetek, daloka nіa šukajučy, razumnіeіšyja z palakoŭ nіa stydajucca pastavіć sabіe ū прыклад kooperacyju ūkraіnskuju (u Haliččynіe), choč ukraіncы tut sіańnіa nіa žyvuč žyčіom dzіaržaŭnym, a palaki — tak. Pryhledžmasіa ž da ūkraіnskaj kooperacyi blіžeі.

Ukraіnskaja kooperacyja ū Haliččynіe*.)

Pačatki ūkraіnskaj kooperacyi ū Haliččynіe adnosіacca da 60-tych hadoŭ prošłaha stahodždzіa, ale razmachu svajho dajšla jana tolki pašla Sušvietnaj vajny, kalі stała na sapraŭdy rodny і kooperatyŭny hrunt. — Sіańnіa sіla ūkraіnskaj kooperacyi zaležyč pierad usim ad adzіna-supolnaha kіraŭnіctva, jakoje lažyč u rukach „Revizyjnaha Sajuzu Ukraіnskіch Kooperatyvaŭ“ (RSUK)

*) Havaračy dalej ab ukraіnskaj kooperacyi budziem mіeč na ūvazіe ūkraіnskuju kooperacyju tolki ū Haliččynіe.

u Lvovіe. Hety Sajuz, jak vіdač, nіe ahra-nіčvajecca samaj tolki farmalnaj, ustavovaj revlіzіaj, ale vіadzie pierad usim pracu prapahandnuju і arhanіzacyjnuju. Dla zraŭnańnіa treba zanačyč, što žydoŭskіja kooperatyvy ū Polščy arhanіzavany ū dva sajuzu, nіamіeckіja — u plač, a polskіja — až u adzіnaccač. — Jasna, što tam lepšy paradak, dzіe haspadar adzін; ukraіncы heta zrabіć patrapіlі.

Dalšym byccam staŭpom ukraіnskaj kooperacyi jošć jejnaja haspadarčaja samadzіejnašć і nіezaležnašć. Heta znača, što jana haspadaryč svaimі tolki sіlami і srodkami, nіe paзыčajučy hrašej z boku. U vynіku hetaha ūkraіnskaja kooperacyja navat pry sučasnym kryzysіe suslom dobra majerca, bo nіe patrabuje nіkomu splačyvač nіa tolki daŭhoŭ, ale navat і pracentaŭ. A što badaj najvažніeіšaje, heta jejnaja haspadarčaja pry hetym samapeŭnašć: ukraіnskіja kooperatyvy vіedajuč, što nіchto da іch zaŭtra nіa pryjdzie і nіa skaža: addaj mніe hetulki і hetulki.

Trečім urečіe staŭpom sučasnaj ukraіnskaj kooperacyi jošć arhanіzacyjnaja lojalnašć, abo dyscyplіna, ci ahułam arhanіzavanašć. Ukraіnskіja kooperatyvy nіa žyvuč samapasam, a zlučyŭsіysіa ū arhanіzacyi nіe astajucca ū joj sіabramі tolki papіarovymі. Jany vykonyvajuč usіe abavіazki dabravolna ūzіatyja na sіabіe hetym sіabroŭstvam. Najvažніeіšym-ža abavіazkam sajuznaj kooperatyvy jošć usіo kuplač u svajoj centralі і ūsіo praz jaje pradavač.

Na hetyh troch padstavach, na adzіna-supolnym dla ūsіoj kooperacyi kіraŭnіctvіe, na haspadarčaj samadzіejnašćі (nіezaležnašćі) і na arhanіzacyjnaj dyscyplіnіe, — pabudavana і pracuje sučasnaja ūkraіnskaja kooperacyja ahułam.

Što datyča paasobnych vіdaŭ sučasnaj ukr. kooperacyi, dyk nasamprіeš treba nazvač kooperacyju a) spažyvіeckuju (asobnuju dla vіoski і asobnuju dla mіesta), b) kredytovuju, c) vytvorčuju і d) h. zv. „roznuju“. Usіe hetyja (aprača „roznych“) vіdy kooperatyvaŭ majuč svaje fachovyja centralі. Hetak, centralaj dla ūkraіnskaj vіaskovaj spažyvіeckaj kooperacyi jošć „Centrosojuz“, dla takoj-ža kooperacyi, ale ū mіeścіe — „Narodna Torhovla“, dla kredytovaj — „Centrobank“, a z vytvorčaj kooperacyi adno tolki małačarstva maje svaju hordašć і slavu — „Masłosojuz“.

прарваны. Вышлі ў свет ужо два нумары, (11) і (12). Тытул і падтытул часопісі гавора аб ейным змесце. Часопіс мае размер 15 на 22 см. і лічыць кожны ашыток на 16 бачынаў, да таго вокладка. Падбор матэрыялу даволі сгараны, тэхнічная пастаўка таксама; горш стаіць справа з мовай часопісі: а можа гэта віна карэктара?

Рэдактарам часопісі ёсць К. Езавітаў. Падпіска ў Латвіі на год з перасылкаю 6 латаў, за граніцу — 2 далары. Адрэс рэдакцыі: Рига, Ільінская вул. 20 кв. 25. Паштовы адрэс: Biełaruskaja Škola u Latvii, Riga, pastkast Nr 1362. — Падпіску пасылаць трэба на адрэс: Latvija, Riga pasta tek. rekina 836.

З СТУДЭНСКАГА ЖЫЦЦЯ.

Беларусы ў Нямеччыне. З канцом мінулага 1931-32 шк. году ў Берліне тамашнія беларускія студэнты заснавалі свой саюз, які пераслаў нам заклік да беларускай акадэмічнай моладзі, каб гэта ў магчыма большым ліку кіравалася адбываць сваю навуку ў Нямеччыне. Ёсць тут магчымасць усеабавага развітку. Варунам добрых паспяхаў у навуцы ёсць ведаць нямецкай мовы. Калі хто яе ня ведае, дык мусіць або падчас нармальнай навукі быць запісаным на бясплатны лектарат нямецкай мовы, або прыехаць загадзя і ўлетку адбыць спецыяльны 4—6 тыднёвы курс гэтае мовы дадаткова, за аплату 20 марак.

Заявы аб прыняцці ў школы трэба падаваць у рэктараты адпаведных школ да 15 верасня. Да заявы трэба далучыць: атэстат сьведчальні ў арыгінале з нотарыяльным нямецкім перакладам, жыццьяпіс (панямецку), мэтрыку і, калі хто мае, пасведчаньне аб ведаванні нямецкай мовы. Замест падаваньня заяваў безпасярэдня, можна іх падаваць праз саюз беларускіх студэнтаў у Берліне, куды трэба дакуманты выслать да 5 верасня. Абсалютна з польскай матурай прымаюцца ў Нямеччыне на надзвычайных ступах: звычайнымі становяцца яны пасля пачатку аддзела экзамену з нямецкай мовы.

Кошты ўтрыманьня для студэнта ў Ня-

меччыне хістаюцца паміж 70—100 маркамі ў месяц. Самае толькі студэнскае памешканьне ў Берліне можа дастаць даволі танна, бо ўсяго за 10 марак месечна (у Студэнскім Доме).

Больш дакладныя даныя аб варунках навукі ў Нямеччыне Саюз Студэнтаў Беларусаў у Берліне абяцае дапамагчы падаць да ведама пры пасярэдніцтве Беларускай прэсы.

Па ўсякія інфармацыі трэба звяртацца ў

Weissruthenischer Hochschülerverein
Berlin—Mahlsdorf—Süd
Brüchsalerstr. 38.

(bei Andrey Borowsky).

На адказ трэба далучыць да ліста мі жнародную паштовую марку.

3 Польшчы.

Сяляне бунтуюцца. У кірмашны дзень 11 г. м. у м. Ядове, Радзымінскага пав. было дайшоўшы да крывавых разрухаў на грунце вымаганьня ад сялян высокіх аплатаў за пастой фурманак на рынку. Мяцовы Саюз земляробаў дамагаўся паслы гэтага ад паветавага старасты, каб той сваёй моцай абіжыў рыначныя аплаты, але стараста не згадзіўся.

Тадзі сяляне паведаў: Радзымінскага і яшчэ двух суседніх, пастанавілі на торг сусьм яе ехаць, пакуль іхнае жадаваньне ня будзе адвадзена. І сапраўды, 20 г. м. на рынку ня прыехала аніводная сялянская фурманка, кірмаш не адбыўся, а места, якое звычайна з самых толькі „фурманачных“ мела 1.200 зл. даходу, утаргавала ўсяго чыста 20 зл.

Ці вытрываюць?

Водгулі падзеяў у Ліскім пав. Для 20 г. м. у Саюку пачаўся наглы (паразы) суд над чатырма сялянамі, якіх абвінавчваюць у віне пры ведавых падзеях аб „увядзеньні паншчыны“.

На расправу паклікана 35 сьведкаў.

Новы Карны Кодэкса публікаваны прэ-

зідэяскім распараджэньнем у палове гэтага месяца. У сілу ўступіла гэты кодэкс з дня 1 верасня с. г.

Новы кодэкс падводзіць наглым судом ня толькі справы аб рабунковых нападках і забойствах, але і прасупотвы проці вонкавых інтарэсаў дзяржавы, проці прадпісаньняў аб зборшчых, а таксама проці чэсьці і павазе прэзыдэнта рэспублікі.

3 заганіцы.

Лёзанская канфэрэнцыя, якая трывала 23 дні, у палавіне гэтага месяца закончылася радасьцяй усіх учасьнікаў. Усе дыпламаты пайшлі на ўступкі; раласна закончылі няпрэемную гаварыльню. А канфэрэнцыя гэта, як ведама адбывалася над тым, каб як-небудзь хоць крыху ды сыягнуць з Нямеччыны контрыбуцыі (ваенных адшкадаваньняў) за „сточаную“ з ёю вайну. Нямеччына на гэтай канфэрэнцыі сыяраша ўпіралася і не хацела згадзіцца плаціць адшкадаваньняў ані граша, але калі пераможцы пайшлі на „ўступкі“ і скасаваўшы ўсе далейшыя абрахункі ваенных страт, якія мела плаціць Нямеччына, зажадалі каб Нямеччына згадзілася ў працігу 37 гадоў плаціць 3 мільярды марак, — тады нямецкі прадстаўнік згадзіўся — Але Гітлер у Нямеччыне, які цяпер там дабіраецца да ўлады, заявіў, што і гэтыя 3 мільярды Нямеччына не заплаціць, а заплаціць хіба тады, калі 3 мільярды будуць варты 3 маркі.

Хатняя вайна ці прадвыбарная гарачка ў Нямеччыне? Нрыбжаючэньня тэрмін выбараў парляманту (31 г. м.) напружыў усю Нямеччыну да такой ступені, што ў некаторых правінцыях урад застасаваў вынятковое палажэньне. У Прусіі цэнтральныя ўлады змясьцілі правінцыянальную адміністрацыю, назначыўшы ўрадавым камісарам Прусіі канцлера ўсяе Нямеччыны ф. Папэна.

Ува ўсёй Нямеччыне адбываецца заядлая агітацыйная барацьба між камуністамі і гітлераўцамі (народныя соцыялісты). Змагаюцца заядла з гітлераўцамі і іншыя партыі, але пакульшто гітлераўцы ўсіх перамагаюць.

Kooperatywy dla Ukraincy, arhanizujućy svaje spahulnaha zakupu i zbytu. pravilna razvažali, što takaja kooperatyva, kali maje sapraŭdy zdavolvać potreby svaich siabroŭ, musić być inakšaj na vloscy i inakšaj u mieście. Kali chodзіć ab zdavolvańnie potrebaŭ vloski, dyk nielha ūpuskać z vidu, što vloska nia tolki spażyvaе, ale i vyrablaje. Inšymi slovami, vloska nia tolki kuplaje, ale maje sloje toje i pradać. Dziela hetaha i nazyvajucca ŭkrainskija vloskovija kooperatyvy kooperatyvami nie „spażyvieckimi“, ale „kooperatyvami dla ahulnaha zakupu i zbytu.“

Hety vid kooperatyvaŭ u ŭkraincaŭ najboľš pašyryany i lik ichny ŭ 1930 h. vynosiŭ 2 507. Raspašyranasć hetych kooperatyvaŭ zaleža ad taho, što jany ūsiudy i skroś majuć varunki dla svajho isnavańnia. Ŭsiaki — i najbliadniejšy — čaľaviek musić žyć i musić kuplać hetak zvanyja pradukty pieršaj potreby, jak muku, krupy, sol i da h. p. i ūsiaki haspadar maje čas ad-času pradać jakoje jajko, ci pud bulby, zbožža i ūsio heta moža zrabіć u kooperatyvie dla ahulnaha zakupu i zbytu. I dziela taho imienna hety vid kooperatyvaŭ ūsiudy, dzie tolki jość kooperatyv — naje ūsviedamleńnie, pamysna razvivajucca.

Ale na hetym nie kaniec. Kooperatyva dla ahulnaha zakupu i zbytu na ŭkrainskaj vloscy zjaŭlajucca byccam matkaj rešty vidoŭ vloskaj kooperacyi. Amal nia ūsie vloskovija malačarni — padstava siańniašniaha „Masłasajuzu“ — paŭstali jak malačarskija addziely kooperatyvaŭ dla ahulnaha zakupu i zbytu. U hetych-ža kooperatyvach brała svoj pačatak nie adna aščadnickaja placouka, tut radzilisia i da siahońnia razvivajucca kooperatyŭnyja cahielni, alejarni, piakarni, tut mieli svoj zaradak pryhožyja ŭkrainskija Narodnyja damy, u katorych siahońnia, pobač z insty-tucyjami haspadarčymi, znachodziać prypynak i instyucyji narodna kulturnyja („Prosvita“, „Ridna Škola“, čyralni, kluby i h. d.).

Ŭsie vloskovija kooperatyvy dla ahulnaha zakupu i zbytu paviazany z saboj u hetak zvanyja Pavietavija Sajuzu Kooperatyvaŭ (P.S.K.*), jakija dla svajho vokruha zjaŭlajucca biepasia-rednymi handlovymi i arhanizacyjnymi Centrami:

u ich vloskovija kooperatyvy kuplajuć usie potreby dla siabie tavary i im-ža pradajuć tavary svaje (zbožža, jajki i h. d.). Akramia taho hetaja-ž pavietavija Sajuzu kooperatyvaŭ*), na supalku z kooperatyvami nizavymi (vloskovymi), utrymoŭvajuć dla svajho rajonu ahranoma, jaki pamahaje radaŭ i prykladam haspadaryć siabram kooperatyvaŭ. Nia dziva dziela hetaha, što ŭkrainskija haspadarki navat siahońnia davolidachodnyja, a haspadary, bačućy vidavočnuju karyść z naležańnia da kooperatyvy, hornucca da jaje i ūspamahajuć.

Hetulki — u maľym prybližeńni — materyjelnaha dabra daje ŭkrainskamu sialanstvu rodnaja vloskovaja kooperatyva. A jak-ža dobra ūzhadoŭvuje jana hetu samuju vlosku i sensie hramadzkimi i za ūsio heta ŭkrainski sialanin raz što nikomu ničoha nie pavinien, a druhoje — i sam niljakich boľš ciežaraŭ nie panosić, jak tolki zabaviazvajucca ūsio potrebnaje sabie kuplać i vyrablaje — zbyvać praz svaju kooperatyvu dla ahulnaha zakupu i zbytu.

Sapraŭdy tanna i dobra!

Miesta ŭkrainskaje abšluhoŭvujucca inšaj centralaj — „Narodnaj Tarhoŭlaj.“ Pamiž „Nar. Tarhoŭlaj“ i „Centrasajuzem“ isnuje poŭnajesupracounictva pry zakupach takich tavaraŭ, jakija adnolkava potreby jak dla miesta, tak i dla vloski, napr. usiakaja galanteryja, cukar, sol i da h. p.

Kredytovaja Ŭsiaki haspadarski pačyn siahońnia kooperacyja. patrabuje hrošaj, sobskich, abo pa-zyčanych. Skul adnak uziać ich? I tut voś jak-raz ukraincy ū paru vykinuli i pašladoŭna vykonvujuć klič hetak zvanej masavaj aščadnaści, jakaja i maje dać potreby srodki. Sens hetaha kliču maje svoj pačatak u nastupnym, da ździejšnieńnia lohkim razvažanńi.

Vloska A maje, dapuścim, 100 chat i choča zasnaavać u siabie kooperatyvnuju kasu dziela aščadnaści i nizkapracentnych pażyčak dla svaich siabroŭ. Ŭsie ludzi ū hetaj vloscy biednyja, ale čužoŭ pa-żyčki, na puščerńnie ū chod kasy, nia to što nielha dostać, ale sami sialanie nia chočać jaje

*) Abšar pavietu ū Haliččynie mienšy ad abšaru pavietu na ziemlach biełaruskich i boľš-mienš raŭniajacca abšaru dźviuch-troch našych hmin.

brać, bo... uziataje usioroŭna treba addavać, jašče z pracentam dy da taho — bajacca koźnadiennych kaprysaŭ chciwych zvyčajna pażyčalnikaŭ...

Jak-ža tady być?

A voś jak. Šviateľšyja ludzi hetaj vloski kažuć, što pierš čym pryvučać svaich budućych siabroŭ brać z kasy pażyčki, treba ich navučyć masavaj, suslom choć by drobnaj, ale pažaloŭnaj i staľaj aščadnaści; pierš čym uziać, treba pažyć — Ale, skaža niechta, skul uziać, kab pažyć? Na heta treba adkazać, što sprava — pry dobraj voli — kudy lahčejšaja, jak na pieršy pahlad zdajucca.

Jość dva asnaŭnyja sposaby źbirańnia hetych masavych aščadnaści. Kali ū danaj vloscy A nia ma jšče kooperatyvy vytvorčaj, napr. malačarni, dyk źbirańnie adbyvajucca hetak. Nie-kalki, napr. dziesiać ludziej z hetaj vloski, umaŭ-lajucca padzialić miž saboj pracu i za tydzień uznoŭ sabracca. Ivan za hety čas abyđdzie ū vloscy pieršych dziesiać chat ad kanca, Ščapan — druhich dziesiać, Andrej — trecich i h. d. — aby-đuć celuju vlosku i rastlumačać svaim ludziam potrebu, karyść i sposab masavaj aščadnaści dy zapytajucca ū hetych ludziej, ci-b jany na heta zhadzilisia.

Ab istocie i sposable źbirańnia masavych aščadnaści razvažajuć hetak: choć siahońnia i vielmi ciažka žyviecca, to-ž adnak z našych vlosak prosta rekami lijucca hrošy na ūsiakija niepatreby, a navat škodnyja rečy i ū vlosku boľš nikoli nie varočvajucca. Dziela taho ū vloscy tak trudna na hroš. To-ž kolki naš čaľaviek prakura, kolki prapje, kolki prapućić lohkaduma na roznyja pačastunki, hulni, cacki i h. d. Dosyć ustrymacca ad kureńnia, a kožny kurec za tydzień zaaščadzić lohka dźvie zaľatoŭki; za hod heta dać sto z lišnim zaľatovak, a za dva — dźvieście. A kali-b da hetaha ūmovilisia usie 100 haspadaroŭ danaj vloski, dyk ichnaja aščad-naść za dva hady daľa-b kapitaľ u sto разоŭ boľšy, h. zn. 20 000 (dvaccać tysiać) zaľatovak dy da hetaha jšče pracenty. I heta ū tej vloscy, dzie dva hady tamu nazad nielha bylo sabracć i dziesiaćloch zaľatovak. Skul heta? — Z masavaj aščadnaści.

*) U 1930 h. hetlich P. S. K. bylo 40.

Д а н а с п і ш у ц ь.

АБ ДЗЕЙНАСЫШІ БЕЛАРУСКАГА ІНСТЫТУТУ ГАСПАДАРКІ І КУЛЬТУРЫ ў БАРАНАВІЦКІМ ПАВ.

(Ад нашага карэспандэнта).

Праца Б.І.Г.і.К. ў Баранавіцкім пав. развіваецца даволі добра. Існуючыя гурткі Інстытуту інтэнсіўна працуюць на мясцях: ладзяць прадстаўленьні, распаўсюджваюць друкаванае беларускае слова і гэткім чынам пашыраюць народную сьведомасьць і беларускую культуру сярод мясцовага насельніцтва.

Многа ў гэтай працы мясцовым гуртком памагае Цэнтральны Інстытут. Адвядзінны мясцовых гурткоў кіраўнікамі Цэнтралі мае вялікае дадатнае значэньне ва мясцох. Адвядзінны ў прэшнім годзе мясцовых гурткоў старшынёй Інстытуту Ко. В. Гадлеўскім і віцэ-старшынёй інж. А. Клімовічам, папулярныя іх лекцыі ў гуртках падвялі павагу Інстытуту ў нашым павеце на высокую ступень. Сёлета адвядзінны гурткі Інстытуту ў нашым павеце стаўшыё Б.І.Г.і.К. ко. В. Гадлеўскім проста ўскалыхнулі, як вясну, ніз і вярхі.

Сёлета 26.VI. ко. В. Гадлеўскі, будучы ў Ляхавічах, адчытаў дзьве папулярныя лекцыі. Лекцыі адбываліся ў памешчэньні пажарнай сьпіжы. Народу набраўшыся было п'яна. Зышлася ўся мясцовая інтэлігенцыя і мясцовыя сяляне і работнікі. Вялікая зала не магла памясьціць зацікаўленых беларускіх рэфэратам. Многія стаялі пад дэськамі (дэські былі адчынены) і калі сёньня будынку, прысохнуўшы да прамовы лектара.

Лекцыя гэта проста ўскалыхнула паліт на беларускую справу. Нават гэтак зв. касцельныя бабулькі і тыя загаварылі аб беларускай справе і пачалі дэманстраваць св'ю беларускасьць.

У Ляхавічах ко. В. Гадлеўскі прабыў 3 дні; злюстраваў дзейнасьць мясцовага гуртка Інстытуту, абдыў коі фэрэны з урадам гуртка і пасля гэтага выехаў у Мядзведзічы на такую ж лустрацыю тамашняга гуртка Інстытуту.

У Мядзведзічах ко. В. Гадлеўскі прачытаў два папулярныя рэфэраты, падчас якіх у мясцовай польскай школе безбраўна, як бы наўмысна, "рэзала" аркестра. Але, незважаючы на гэта, на лекцыі ко. В. Гадлеўскага зыходзілася поўна людзей. У Мядзведзічах так жа адбылася лустрацыя дзейнасьці гуртка Інстытуту, супольная канфэрэнцыя старшын Цэнтралі з урадам мясцовага гуртка. Пасля гэтага ко. Гадлеўскі паехаў далей.

Гэткія адвядзінны—лустрацыі гурткоў на сяле вядомы пажаданы. Ч а й.

СУМНАЕ ЗЬЯВІШЧА.

Культура Дзісенскага пав. Вялікая наша вёска, бо мае больш ста гаспадароў. Усе жытары нашай гэскай праваслаўныя і чыотныя беларусы. Моладзі ў нашай вёсцы многа. Але сэрца баліць глядзячы на яе. Зьдэмаралізавана яна дашчэнтку. Давесам і кавца няма. За залатоўку наш "маладзец" не пастандаецца, "састрапаць" які хочаш і каму хочаш данос, хоць на роднага бацьку.

Надзяжы да "звёзду стшэльцаў" хлапцы ўважаюць сябе за нейкіх начальні-

Перамены ў італьянскім урадзе. Урадавыя перамены закруцілі і Італію. Дагэтуляшні міністр заграначных спраў Граві выйшаў з складу ўраду і стаўся амбасадарам у Лёндане. Ягонае месца займае Б. Муссоліні. — Алстаўка Гравіа тлумачыцца як skutак прыгнэшу Італіі на канфэрэнцыі ў Лёзаны.

Уніённы кангрэс на Вэлеградзе у Чэхаславацыі пачаўся 14 г. м. Дзейнае ўчасьце ў ім прымалі і каталікі і праваслаўныя: Чэхаславацкія, Югаславіі, Баўгарыі, Нмечыны, Англіі, Францыі і г. д. На асаблівую ўвагу заслугоўвае асабістае ўчасьце на кангрэсе прэф. Карташова, старшыні расейскага нац. камітэту ў Парыжы і іншых выдатных прадстаўнікоў эмігранскага праваслаў'я.

каў у сяле, якіх павінны слухаць і старэйшыя.

Дарагая моладзь, апамятайся. Ня ўбуджай жалю ў сэрцах сваіх бацькоў. Шануй свае традыцыі і будзь вернай свайму народу. Вазьміся ва працу над палепшаньнем сваёй і свайго народу долі; чытай свае беларускія газэты і кніжкі, пашырай беларускую культуру.

Гіндзін.

АБ УСІМ ПАКРЫСЕ.

(Маладэчаешчына).

У Маладэчне ёсьць "Сындыкат Рольнічы". Апошнімі часамі абвешчыў ён сярод земляробаў, каб ва дзень 23 чэрвеня с. г. прыводзілі ў Маладэчна мясную жывёлу, якую "Сындыкат" купіць па цане ад 11 да 22 зл. за пуд. Сяляне ўсцешыліся, што хоць раз абмінуць гандляра-перакупшчыка, які цяпер збыткуецца на рынку з сялян. Зьвялі кормную скаціну з усёй вакліцы — па 40 50 гэрэт кругом. Чакалі ўвесь дзень купцоў з "Сындыкату" і дачакалі ажно ўвечары. Купцы гэтыя выглядалі элегантна, маламоўныя, з сялянамі не гаварылі. Адчынілі закуп і абвешчылі, што будуць плаціць па 5 зл. за пуд палавіннай вагі вала, і то на квіткі, а калі будуць гршы, нічога не сказалі. Паводле гэтай расцэнькі "Сындыкату" вол, каля 25 пудоў жывой вагі, каштаваў бы ня больш 62 зл., талы, калі гандляр-перакупшчык за такога вала плаціць 250 зл.

Народ абурэўся, а купцы з "Сындыкату" толькі закуралі папаросы на рынку і пашлі — адкуль прыйшлі.

Перакупшчыкі гандляры тут ня спалі і добра з гэтага скарысталі: куплялі ад сялян выкармленую скаціну за поўданы.

— Летаўныя масавыя арышты "за прыналежнасьць да камуністычнай партыі Зах. Беларусі" пачынаюць выліваць на зьдэны стол суду. Першы разгляд гэтых арыштаў оудом аказаўся не самавітм для "владз бэспечэньства", бо першы суд з летаўных арыштаў зьбінавацанага Паўла Асіповіча (уласнік фаліварку 150 дзесяцін) ў прыналежнасьці да К.П.З.Б. ўзяў і апраўдаў. Толькі тым і скончылася, што Асіповіч бязвінна прасядзеў каля году часу ў настрозе да суду. Але гэта хіба будзе яму ва гамяць, што ён сьведомы і дзейны беларус. Другая тура судовага разгляду гэтых арыштаў мае адбыцца гэтымі днямі. Будучы судзьць 15 асоб. Ня буду папэраджаць суду, але здаецца будзе тое самае. А колькі ж сьлёз ва гэты час пралілі маткі, жовкі і сёстры арыштаваных, а за што? Суд сказаў і далей скажа.

— Сёлета ў Маладэчаншчыне град нарабіў шмат шкоды: град быў такі вялікі, якога ня помняць і старыя людзі. Град гэты выпаў двума наваротамі і зьвішчыў пасевы ў гмірах: Лебедзеўскай, Залесянскай, Беніцкай, Палачанскай, Краўскай і другіх.

Летаўны неўраджай прычыніў голад нашаму сялянству сёлета, а сьлетні град мусіць прадоўжыць гэты голад і на другі год, бо запамогі няма адкуль чакаць. Урад гэтай запамогі пэўне-ж ня дасць, бо кажа каб яшчэ плаціць падаткі (так было летась).

— На панскім і паўпанскім балю ў двара Маліноўшчыне, Палачанскай гм., у часе гульні, у ярка асьветленай залі няма ведама хто раськідваў камуністычную літэратуру. Вінаватых ня выкрылі. Гэты факт адзініў усіх і тых, якіх тут называюць "нюх-нюх". Можна гэта і павы з дуру жартуюць так.

Ціхонь.

БЕЛАРУСКАЕ ПРАДСТАЎЛЕНЬНЕ ПАД ГУКІ АРКЕСТРЫ І ПОЛЬСКІХ ПЕСНЯЎ.

Барадзенічы, Браслаўскага пав. Дня 16 траўня с. г. моладзь вёсак: Цяцэркі, нашай і Шаўлянны наладзілі беларускае прад-

стаўленьне, якое адбывалася пад кіраўніцтвам вучыцелькі мяйсцовай беларускай школы М. Бульгавы. Прадстаўленьне само ўдалося добра. Народу было поўна. Усе з прадстаўленьня былі здаволены. Нездаволены ўсе астатнія з сумысна створанай дэфіляды, якая адбылася падчас прадстаўленьня у тым жа месцы. Д.філяда гэта адбывалася з музыкой і сьпевам папольску. Падчас гэтай дэфіляды "дэфілядчыні" ў адзін голас крычалі—"не тшэба бялорускаго пшэдставягя, нех бэндэе польске". Апрача гэтых крыкаў і сьпеваў, білі яны ў барабаны і стукалі палкамі. Словам усё рабілі, каб болш было шуму. У сяле падняўся такі крык, што здавалася быццам тут адбываецца ігрышча даікароў. Прысутныя паліцыя, замест усьпакіць дзікі крык "культурных" змагаюў з беларускасьцяй, заадала спыніць недакончанае прадстаўленьне. Абурэньне ва такіх спосабы змагаьня з беларускасьцяй сярод людзей паўстала вялікае. Усім стала ясным, што гэта была за дэфіляда і ўсе ведаюць, хто гэта ўсё галадаў і дзеля чаго гэта зроблена. Але і гэта не нашкоду беларускай справе, а на карысьць, бо кожнаму стала зразумелым, як цяжка беларусам у сраёй-жа хаце папаяць нават сваю родную песьню, з якой ён ніколі не расставаўся.

Ш. Р.

Piśmo Ź Redakcyju.

Pawężany Hr. Redaktor Paźniaki!

Przeziwlecia nadrukować u swajej pawężanej hazyecie „Bielaruskaja Krynica" nastupnaje: Wilenskamu Addzielu B. I. H. i K. za achwiaru dla Śaŭlanskoj školy 15 zł. hetym wyrażaju padziaku.

M. Bułyhowa.

Kiraŭnička Biel. Školy Ź Śaŭlanach Braslaŭskaha paw.

Наша пошта.

Гіндзіну. Атрымалі, дзякуем, карыстаем, пішце часцей. Кніжак гэтых у кнігарні "Пагоня" няма. Іх трэба шукаць у бібліятэках навуковых інстытуцыяў.

Ціхонь. Вітаем Вас на волі. Дзякуем, карыстаем, пішце часцей. Другой карэспандэнцыі змясьціць ня можам, бо яна надзеца толькі ў канцэлярыю пракурора. Калі ён аб усім ведае, дык чаму ж Вы не павядаміце аб гэтым пракуратуру. Забойства таіць ня можна.

Саюзу Студэнтаў Беларусі ў Вярліне. Газэту Вам пасылаем, з прысланага карыстаем, пішце больш.

Ч а ю. Дзякуем, друкуем, пішце часцей. Ю. Сабалеўскаму. Уважам, што пісьма друкаваць ня варта, бо сапраўды ня варта тэпатаца ўстойлах 25 гадовага пастоя. Чакаем, калі Вы будзеце выдаваць сваю брашуру.

М. Вяршыніну. Вашата пісьма не надрукуем, бо за яго напэўна сканфісуюць газэту. Гэта адна прычына, а другая гэта тая, што З. не беларус (ён сам сябе называе паляком), а Вы ў пісьме называеце яго беларусам.

"Беларуская Школа ў Латвіі". Газэту Вам пасылаем.

Дварэцкаму. Атрымалі, газэту вышлаем, у рэд. "Шл. М." перадалі.

Маладэвічу. Газэту ад I.VIII пасылаем.

Пашкевічу. Атрымалі, разгледзім, у "Шл. М." перадалі.

Кулаку М. Атрымалі, дзякуем, газэту ад I.VIII пасылаем Вам 4 экз.

Падкрапіўніку. Мы так-жа ахвотна знаёмімся з Вамі. За прысланае дзякуем, надрукуем крыху напавіўшы, каб цэнзурскі элаві не шарэнуў па газэце, пішце аб гэтых справах часцей.

Ваіцехавічу. Атрымалі, карыстаем.

Таней як усюды

радае

1. усялякія беларускія кніжкі,
2. беларускія і іншамойныя школьныя падручнікі,
3. усякія школьныя і канцэлярыскія прылады

Bielaruskaja Kniharnia "PAHONIA"
Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

Віленская 8-мі класовая беларуская гімназія
(з правамі дзяржаўных гімназіяў)

прымае вучняў (і вучаніц) на новы 1932—33 школьны год.

Заявы з адпаведнымі дакладамі трэба пераслаць, або асабіста падаваць у канцэлярыю гімназіі: Вільня, Вострабрамская 9.